

LIETUVOS RESPUBLIKOS
NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS ĮSTATYMO NR. I-733 2,
14 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 18¹ STRAIPSNIU
ĮSTATYMAS

2019 m. liepos 11 d. Nr. XIII-2318
Vilnius

1 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 2 straipsnį 3¹ dalimi:

„3¹. **Archeologiniai tyrimai** – fundamentiniai ir taikomieji moksliniai tyrimai, kuriais siekiama iširti virš žemės, žemėje, po vandeniu ar iš dalies po vandeniu esančius objektus, siekiant įgyti naujų žinių apie praityje vykusius reiškinius ir procesus, ir surinkti informaciją apie išlikusias, pakitusias ar prarastas archeologinio pobūdžio vertingąsias savybes, nustatyti tiriamo objekto istorinę raidą patvirtinančius faktus, juos apibendrinti ir dokumentuoti.“

2. Pakeisti 2 straipsnio 8 dalį ir ją išdėstyti taip:

„8. **Fundamentiniai moksliniai tyrimai** – eksperimentiniai ir (arba) teoriniai pažinimo darbai, atliekami siekiant visų pirma įgyti naujų žinių apie reiškinų esmę ir (arba) stebimą tikrovę, tuo metu neturint tikslo konkrečiai panaudoti gautų rezultatų.“

3. Pakeisti 2 straipsnio 33 dalį ir ją išdėstyti taip:

„33. **Taikomieji moksliniai tyrimai** – eksperimentiniai ir (arba) teoriniai darbai, atliekami norint gauti naujų žinių ir pirmiausia skiriami specifiniams praktiniams tikslams pasiekti arba uždaviniams spręsti.“

2 straipsnis. 14 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 14 straipsnio 3 dalies 3 punktą ir jį išdėstyti taip:

„3) leisti kultūros ministro nustatyta tvarka Departamento, savivaldybės paveldosaugos padalinio, taip pat Valstybinės kultūros paveldo komisijos nariams ir pareigūnams ar jų įgaliotiems specialistams apžiūrėti kultūros paveldo objektą ar vietovę, fiksuoti kultūros paveldo objekto ar vietovės būklę ir sutartomis sąlygomis atlikti tyrimus, taip pat leisti šio įstatymo 18¹ straipsnio 2 dalyje nurodytą leidimą gavusiems asmenims su valdytoju suderintomis sąlygomis atlikti archeologinius tyrimus. Šiais atvejais šalys turi suderinti tyrimų trukmę, apimtį ir galimų nuostolių kompensaciją;“.

3 straipsnis. Įstatymo papildymas 18¹ straipsniu

Papildyti Įstatymą 18¹ straipsniu:

„18¹ straipsnis. Leidimo atlikti archeologinius tyrimus išdavimas ir galiojimas

1. Archeologinius tyrimus gali atlikti aukštąjį humanitarinių mokslų studijų srities archeologijos krypties ar istorijos krypties arba jam lygiavertį išsilavinimą turintys, šio įstatymo 23¹ straipsnyje nustatyta tvarka atestuoti specialistai arba Europos Sąjungos valstybės narės, Šveicarijos Konfederacijos arba valstybės, pasirašiusios Europos ekonominės erdvės sutartį, piliečiai ir kiti fiziniai asmenys, kurie naudojami Europos Sąjungos teisės aktuose jiems suteiktomis judėjimo valstybėse narėse teisėmis ir turi teisę atlikti archeologinius tyrimus, pripažinus jų kilmės valstybėje turimą teisę atlikti atitinkamą veiklą (toliau – kitų valstybių asmenys) (toliau nurodant kartu – tyrėjai). Kitų valstybių asmenų turimos teisės atlikti archeologinius tyrimus pripažinimas atliekamas vadovaujantis šio įstatymo 23¹ straipsnyje nustatyta tvarka.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyti tyrėjai teisę atlikti archeologinius tyrimus įgyja gavę Departamento išduotą leidimą atlikti archeologinius tyrimus (toliau – leidimas). Leidimai išduodami, leidimų galiojimas pratęsiamas, sustabdomas, galiojimo sustabdymas panaikinamas ar leidimo galiojimas panaikinamas šio įstatymo nustatyta tvarka. Prašymų išduoti leidimą ar pratęsti leidimo galiojimą formas, jų pateikimo Departamentui ir nagrinėjimo Departamente tvarką, leidimų formas ir jų skelbimo tvarką (toliau – leidimų išdavimo tvarkos aprašas), vadovaudamasis šiame įstatyme nustatytais pagrindais, nustato kultūros ministras. Departamentas išduoda leidimą arba priima sprendimą neišduoti leidimo ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo tyrėjo prašymo ir archeologinių tyrimų projekto gavimo Departamente dienos. Prašyme išduoti leidimą turi būti pateikta visa leidimų išdavimo tvarkos apraše nurodyta ir šio straipsnio 4 dalies 1, 2 ir 3 punktuose nurodytus reikalavimus pagrindžianti informacija.

3. Jeigu tyrėjo prašyme išduoti leidimą pateikta ne visa leidimų išdavimo tvarkos apraše nurodyta informacija, pateikti klaidingi duomenys ar pateikti ne visi šio straipsnio 4 dalies 1, 2 ir 3 punktuose nurodytus reikalavimus pagrindžiantys dokumentai, Departamentas ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo prašymo gavimo Departamente dienos praneša tyrėjui apie būtinybę pateikti trūkstamą informaciją, patikslinti duomenis ar pateikti trūkstamus dokumentus ir informuoja, kad terminas leidimui išduoti skaičiuojamas nuo trūkstamos informacijos ir (ar) dokumentų pateikimo dienos. Priėmus sprendimą išduoti leidimą ar jo neišduoti, Departamentas ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos apie tai praneša prašymą pateikusiam tyrėjui ir savivaldybės, kurios teritorijoje siekiama atlikti archeologinius tyrimus, administracijai.

4. Leidimas išduodamas tyrėjams, nurodytiems šio straipsnio 1 dalyje, jeigu įvykdomi šie reikalavimai:

1) tyrėjas atitinka šio įstatymo 23¹ straipsnyje nustatytus kvalifikacinius reikalavimus, suteikiančius jam teisę atlikti archeologinius tyrimus prašyme nurodytoje tyrimų vietoje;

2) tyrėjas kultūros ministro patvirtintame paveldo tvarkybos reglamente, reglamentuojančiame archeologinio paveldo tvarkybą (toliau – archeologinio paveldo tvarkybos reglamentas), nustatytais atvejais ir tvarka yra atsiskaitęs už praėjusiais metais atliktus archeologinius tyrimus ir sutvarkęs anksčiau atliktų archeologinių tyrimų vietą bei, vadovaudamasis šio įstatymo 18 straipsnio 5 dalies nuostatomis ir kultūros ministro nustatyta tvarka, yra perdavęs muziejams archeologinių tyrimų metu surastus archeologinius radinius, o archyvams – Mokslinės archeologijos komisijos aprobuotą šių tyrimų ataskaitą;

3) sumokėta nustatyto dydžio valstybės rinkliava;

4) tyrėjo parengtas ir pateiktas archeologinių tyrimų projektas aprobuotas Mokslinės archeologijos komisijos.

5. Mokslinė archeologijos komisija, kurios sudėtį ir nuostatus tvirtina kultūros ministras, aprobuoja tyrėjo pateiktą archeologinių tyrimų projektą ar jo pakeitimo ar papildymo projektą, jeigu jis atitinka archeologinio paveldo tvarkybos reglamente nustatytus archeologinių tyrimų projekto parengimo reikalavimus ir atitinka archeologinio paveldo tvarkybos reglamente nustatytus bendruosius archeologinių tyrimų metodikos reikalavimus. Jeigu Mokslinė archeologijos komisija priima sprendimą aprobuoti archeologinių tyrimų projektą su pastabomis, prieš priimant sprendimą išduoti leidimą, archeologinių tyrimų projektas turi būti patikrintas Departamento arba projektas pataisytas pagal Mokslinės archeologijos komisijos pateiktas pastabas.

6. Leidimą išduoti atsisakoma, jeigu neįvykdomas bent vienas šio straipsnio 4 dalyje nustatytas reikalavimas. Leidimas taip pat neišduodamas, jeigu tyrėjui einamaisiais metais jau yra išduota 10 leidimų atlikti archeologinius tyrimus, už kuriuos tyrėjas nėra atsiskaitęs archeologinio paveldo tvarkybos reglamente nustatytais atvejais ir tvarka.

7. Atliekant archeologinius tyrimus, turi būti užtikrinamos šios archeologiniams tyrimams atlikti būtinos sąlygos:

1) tyrimų vietoje teigiama archeologinių tyrimų aplinkos temperatūra ir neišalęs gruntas;

2) sudaryta galimybė archeologinius radinius konservuoti lauko sąlygomis, jeigu to reikalauja tiriamo objekto specifika;

3) tyrimų vieta, atidengtos archeologinės struktūros, radiniai, žmonių palaikai apsaugoti nuo žemės ar statinių dalių užgriuvimo, užtvindymo vandeniui ar gamtinių stichijų poveikio,

transporto priemonių patekimo, taip pat bet kokio pobūdžio sužalojimo, vandalizmo, vagysčių ir pavojų žmonių saugai bei sveikatai;

4) tyrimų vieta aptverta ir apsaugota nuo pašalinių asmenų patekimo (prireikus).

8. Leidimai išduodami laikotarpiui nuo einamųjų metų kovo 1 dienos iki einamųjų metų lapkričio 30 dienos. Leidimai laikotarpiui nuo einamųjų metų lapkričio 30 dienos iki kitų metų kovo 1 dienos gali būti išduodami tik šiais atvejais:

1) kai būtina pašalinti avarijos grėsmę. Tokiu atveju netaikomas reikalavimas užtikrinti šio straipsnio 7 dalies 1 ir 2 punktuose nustatytas tyrimams atlikti būtinas sąlygas ir šio straipsnio 4 dalies 4 punkte nustatytas reikalavimas parengti ir pateikti Mokslinės archeologijos komisijos aprobuotą archeologinių tyrimų projektą;

2) kai atliekant tyrimus bus užtikrintos tyrimams atlikti būtinos sąlygos – teigiama tyrimų aplinkos temperatūra ir neišalęs gruntas tyrimų vietoje. Tokiu atveju tyrėjas prašyme išduoti leidimą pateikia išsamią informaciją, kaip bus užtikrinamos tyrimams atlikti būtinos sąlygos – teigiama tyrimų aplinkos temperatūra ir neišalęs gruntas tyrimų vietoje. Prie prašymo išduoti leidimą pridedamas archeologinių tyrimų užsakovo rašytinis patvirtinimas, kad jis įsipareigoja imtis priemonių (nurodomos konkrečios priemonės), užtikrinančių šioje dalyje nurodytas archeologiniams tyrimams atlikti būtinas sąlygas.

9. Tyrėjas, nespėjęs atlikti visų archeologinių tyrimų projekte numatytų tyrimų, gali pateikti Departamentui prašymą pratęsti leidimo galiojimą ne vėliau kaip likus 10 darbo dienų iki leidimo galiojimo pabaigos. Šio straipsnio 4 dalyje nurodytus reikalavimus atitinkančiam tyrėjui leidimo terminas pratęsiamas po einamųjų metų lapkričio 30 dienos tyrėjo nurodytam terminui, bet ne ilgiau kaip iki kitų metų lapkričio 30 dienos. Išduoto leidimo galiojimas pratęsiamas arba motyvuotai atsisakoma jo galiojimą pratęsti ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo prašymo gavimo Departamente dienos. Jeigu tyrėjo prašyme dėl leidimo galiojimo pratęsimo pateikta ne visa leidimų išdavimo tvarkos apraše nurodyta informacija ar pateikti klaidingi duomenys, Departamentas ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo prašymo gavimo Departamente dienos praneša apie tai prašymą pateikusiam tyrėjui ir nustato prašymui patikslinti 5 darbo dienų terminą, skaičiuojamą nuo Departamento pranešimo tyrėjui dėl prašymo patikslinimo gavimo dienos. Tokiu atveju išduoto leidimo galiojimo pratęsimo terminas, per kurį turi būti nuspręsta dėl leidimo galiojimo pratęsimo, skaičiuojamas nuo tos dienos, kai Departamente gautas patikslintas prašymas.

10. Leidimo galiojimą pratęsti atsisakoma, jeigu Departamentas, vadovaudamasis šio straipsnio 7 dalies nuostatomis, nepritaria leidimo galiojimo pratęsimui, nes neužtikrinamos tyrimams atlikti būtinos sąlygos.

11. Atsisakius pratęsti išduoto leidimo galiojimą, Departamentas ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos apie tai praneša prašymą pateikusiam tyrėjui ir savivaldybės, kurios teritorijoje buvo siekiama atlikti archeologinius tyrimus, administracijai, nurodydamas priežastis, dėl kurių leidimas neišduotas ar atsisakyta pratęsti išduoto leidimo galiojimą.

12. Leidimo galiojimas sustabdomas, jeigu Departamentas nustato, kad:

1) archeologiniai tyrimai atliekami Mokslinės archeologijos komisijos aprobuotame archeologinių tyrimų projekte nenumatytose vietose ir (ar) ne pagal aprobuotame archeologinių tyrimų projekte numatytą tyrimų pobūdį;

2) archeologinių tyrimų metu iškilo tiriamo ar greta esančių kultūros paveldo objektų sužalojimo ar praradimo grėsmė;

3) neužtikrinamos šio straipsnio 7 dalyje nustatytos archeologiniams tyrimams atlikti būtinos sąlygos, išskyrus šio straipsnio 8 dalyje numatytą išimtį.

13. Sustabdžius leidimo galiojimą, Departamentas ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos apie tai praneša leidimą gavusiam tyrėjui ir savivaldybės, kurios teritorijoje buvo siekiama atlikti archeologinius tyrimus, administracijai nurodydamas priežastis, dėl kurių leidimo galiojimas sustabdytas, ir terminą leidimo galiojimo sustabdymo priežastims pašalinti. Nuo Departamento pranešimo apie leidimo galiojimo sustabdymą gavimo dienos tyrėjui draudžiama atlikti archeologinius tyrimus.

14. Per nustatytą terminą pašalinus šio straipsnio 12 dalyje numatytas leidimo sustabdymo priežastis, leidimo galiojimo sustabdymas panaikinamas. Departamentas sprendimą dėl leidimo galiojimo sustabdymo panaikinimo priima per 10 darbo dienų nuo pranešimo apie leidimo sustabdymo priežasčių pašalinimą gavimo dienos, patikrinęs gautą informaciją ir ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos apie tai praneša leidimą gavusiam tyrėjui ir savivaldybės, kurios teritorijoje buvo siekiama atlikti archeologinius tyrimus, administracijai.

15. Leidimo galiojimas panaikinamas, jeigu Departamentas nustato, kad:

1) tyrėjas, kuriam išduoto leidimo galiojimas yra sustabdytas, per Departamento nustatytą terminą nepašalina leidimo galiojimo sustabdymo priežasčių;

2) tyrėjas, kuriam išduoto leidimo galiojimas yra sustabdytas, po Departamento pranešimo apie leidimo galiojimo sustabdymą gavimo dienos toliau atlieka archeologinius tyrimus;

3) tyrėjas pateikia Departamentui prašymą panaikinti jam išduoto leidimo galiojimą;

4) panaikinamas tyrėjui – atestuojamam specialistui – išduotas kvalifikacijos atestatas ar tyrėjui – kitos valstybės asmeniui – turimos teisės atlikti archeologinius tyrimus pripažinimo dokumentas;

5) paaiškėja, kad kultūros paveldo objekto ar vietovės vertingosios savybės sunaikintos prieš pradėdant atlikti archeologinius tyrimus.

16. Panaikinus leidimo galiojimą, Departamentas ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos apie tai praneša leidimą gavusiam tyrėjui ir savivaldybės, kurios teritorijoje buvo siekiama atlikti archeologinius tyrimus, administracijai, nurodydamas priežastis, dėl kurių leidimo galiojimas panaikintas.

17. Tyrėjas privalo:

1) gavęs leidimą, iki archeologinių tyrimų pradžios apie juos pranešti valdytojui ir šio įstatymo 14 straipsnio 3 dalies 3 punkte nustatyta tvarka susitarti su juo dėl archeologinių tyrimų atlikimo sąlygų;

2) archeologinio paveldo tvarkybos reglamente nustatyta tvarka pagal Mokslinės archeologijos komisijos aprobuotą archeologinių tyrimų projektą atlikti archeologinius tyrimus ir už juos atsiskaityti, sutvarkyti archeologinių tyrimų vietą.

18. Leidimą gavęs tyrėjas atsako už šio straipsnio 4 ir 7 dalyse nustatytų reikalavimų laikymąsi.

19. Leidimą gavusių tyrėjų veiklos priežiūrą atlieka Departamentas.

20. Jeigu išdavus leidimą iškyla būtinybė pakeisti ar papildyti archeologinių tyrimų apimtį, vietas ar tyrimų metodiką, numatytas Mokslinės archeologijos komisijos aprobuotame archeologinių tyrimų projekte, nekeičiant archeologinių tyrimų pobūdžio, gali būti toliau atliekami archeologiniai tyrimai turint galiojantį leidimą, jeigu parengiamas archeologinių tyrimų projekto pakeitimo ir (ar) papildymo projektas ir gaunamas Departamento pritarimas dėl archeologinių tyrimų atlikimo pagal pakeistą ar papildytą archeologinių tyrimų projektą.

21. Departamentas priima sprendimą pritarti arba nepritarti archeologinių tyrimų atlikimui pagal pakeistą ar papildytą archeologinių tyrimų projektą per 20 darbo dienų nuo tyrėjo prašymo ir pakeisto ir (ar) papildyto archeologinių tyrimų projekto gavimo Departamente dienos, jeigu jį aprobuoja Mokslinė archeologijos komisija ir tyrėjas jį pataiso pagal Mokslinės archeologijos komisijos pastabas, jeigu jų buvo.

22. Priėmus sprendimą pritarti ar nepritarti archeologinių tyrimų atlikimui pagal pakeistą ar papildytą archeologinių tyrimų projektą, Departamentas ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos apie tai praneša prašymą pateikusiam tyrėjui.“

4 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 2 dalį, įsigalioja 2019 m. rugpjūčio 1 d.
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir Lietuvos Respublikos kultūros ministras iki 2019 m. liepos 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Gitanas Nausėda